

Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu

Kaliště

CZ0210732

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

1. Základní identifikační a popisné údaje

1.1 Základní údaje

Název: Kaliště

Kód lokality: CZ0210732

Kód lokality v ÚSOP: 5341

Rozloha (ha): 6,0321

Biogeografická oblast: kontinentální

Zařazení EVL na evropský seznam: 2011/64/EU

Zařazení EVL na národní seznam:

nařízení vlády č.371/2009 Sb., příloha 40a

1.2 Způsob zajištění ochrany

Zvláště chráněná území (ZCHÚ)

NENÍ

Ochranné pásmo zvláště chráněného území (OP ZCHÚ)

NENÍ

Poznámkové pole ke způsobu zajištění ochrany

navrhuje se vyhlášení PP

Smluvní ochrana dle § 39 ZOPK

NENÍ

Základní ochrana dle § 45c, odst. 2 ZOPK

Celková rozloha území chráněného dle režimu základní ochrany (ha): 6,0321

Relativní rozloha území chráněného dle režimu základní ochrany (%): 100

[Jiná území chráněná podle národní legislativy, evropské legislativy nebo mezinárodních úmluv v překryvu s EVL](#)

Ptačí oblasti

NEJSOU

1.3 Územně správní příslušnost

Středočeský kraj

Dotčené obce

Votice

Dotčená katastrální území

Budenín

1.4 Stručná charakteristika území

Ekotop

Geologie: Území je tvořeno vyvřelými horninami středočeského plutonu. Vyskytují se zde zejména granity až syenodiority.

Geomorfologie: Území spadá do celku Vlašimské pahorkatiny a je rovněž nazýváno zlidovělým názvem Česká Sibiř (tento přílehlavý název poprvé použil literát Jan Herben).

Reliéf: Jedná se o vyvýšené pahorkatinné území, které je zároveň význačnou pramennou oblastí.

Pedologie: Úpatí území pokrývají hnědozemě (kambizem typická, varieta kyselá), ve vyšších partiích se pak vyskytují silně kyselé hnědé půdy (kambizem dystrická), které jsou příznačné pro zdejší podhorský ráz krajiny. Na podmáčených mírných svazích s prameništi se vyskytují gleje a pseudogleje.

Krajinná charakteristika: Krajina je výrazně extenzivně obhospodařovaná. Nedošlo zde k důslednému završení kolektivizace a nedošlo tedy ani ke scelování pozemků. Je zde velmi dobře zachována krajinná struktura s mezemi a drobnými (dnes již opuštěnými) políčky.

Biota

Obzvláště krajinářsky a floristicky hodnotným jevem jsou zdejší obecní pastviny s roztroušenými balvany a s pestrou mozaikou různých typů luk, lučních rašelinišť a pramenišť. Ze vzácnějších druhů se zde vyskytují např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), mochna bahenní (*Potentilla palustris*) a rozrazil štítkovitý (*Veronica scutellata*). Nelze vyloučit ani přítomnost kritické ohroženého druhu *Montia fontana*. V závislosti na pestré mikrostruktuře reliéfu se zde střídají mokřadní a poměrně suchá stanoviště.

Díky četným prameništím a dřívějšímu pastevectví jsou v území zastoupeny plochy mělkých tůní. Některé z nich byly v minulých letech obnoveny a již nyní jsou zarostlé pestrou vodní a mokřadní vegetací.

Území je významné také z hlediska zoologického. Z ochránářsky atraktivních druhů se vyskytuje např. chřástal polní (*Crex crex*) a v tůních nacházejí příhodná stanoviště obojživelníci.

2. Stav EVL a předmětů ochrany

2.1 Předměty ochrany a jejich cílový stav

Stanoviště

Kód předmětu ochrany: 6230

Název předmětu ochrany: Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)

Rozloha (ha): 1,6615

Relativní rozloha (%): 27,54

Stav předmětu ochrany při zařazení EVL do Evropského seznamu: významná hodnota

Cílový stav předmětu ochrany:

zachovat stav při vyhlášení, popřípadě dosáhnout jeho zlepšení

Kód předmětu ochrany: 7140

Název předmětu ochrany: Přejížděná rašeliniště a třasoviště

Rozloha (ha): 0,5934

Relativní rozloha (%): 9,84

Stav předmětu ochrany při zařazení EVL do Evropského seznamu: významná hodnota

Cílový stav předmětu ochrany:

zachovat stav při vyhlášení, popřípadě dosáhnout jeho zlepšení

2.2 Nároky předmětů ochrany

Stanoviště

Kód předmětu ochrany: 6230

Název předmětu ochrany: Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)

Popis nároků předmětu ochrany:

Biotop T2.3B Podhorské a horské smilkové trávníky bez jalovce se vyskytují roztroušeně po celém území ČR v horských polohách (montánním a submontánním stupni). Jedná se o pastviny a jednosečné louky na sušších svazích nebo střídavě vlhkých místech, často na obvodu rašelinných luk. Do této skupiny patří i rozvolněné porosty na narušovaných svazích ovlivňovaných půdní erozí či pravidelným vysýcháním. Rostlinná společenstva jsou ohrožena eutrofizací, lokálním zalesňováním a zánikem obhospodařování.

MANAGEMENT VHODNÝ

TYP MANAGEMENTU - Sečení se sušením píce a odvozem sena / pastva jednorázová

VHODNÝ INTERVAL - 1 x ročně

MIN. INTERVAL - 1 x za 2 – 3 roky

PRACOVNÍ NÁSTROJ / HOSP. ZVÍŘE - Ruční nástroje, samohybná lehká technika/ovce, Samohybná těžká technika, skot, kůň

Kalendář pro management – druhá polovina července – září, případně druhá polovina června – první polovina července, první polovina října do 15.

Sečení v (červnu) červenci až srpnu, s přiměřeným odstupem následuje krátkodobé jednorázové přepasení v období (půlka srpna) září – říjen. Fázový posun sečí v případě přítomnosti dalších chráněných druhů rostlin a živočichů (hmyz, ptáci).

Pro udržení biotopu a charakteristických druhů by mělo stačit sečení s přepasením louky jednou za 2 – 5 let, nebo pouze sečení s částečným narušením drnu, vhodná je rovněž jednorázová pastva s následným pozdním (září) kosením nedopasků.

K dispozici je více způsobů péče o smilkové trávníky, jako optimální se jeví kombinace krátkodobé pastvy a sečení v obou pořadích, vždy je však třeba předejít eutrofizaci stanoviště. Možno jen kosit s náhodným narušením drnu (což je při kosení např. křovinořezem obvyklé), a to zcela bez pastvy nebo lépe s přepasením jednou za několik let, nebo rotační pastvu s nejvíce 3 cykly za sezónu a pokosení nedopasků.

Při výskytu šťovíku alpského (*Rumex alpinus*) je nutná jeho likvidace nebo kosení nedopasků.

Kód předmětu ochrany: 7140

Název předmětu ochrany: Přejížděná rašeliniště a třasoviště

Popis nároků předmětu ochrany:

Biotop R2.2 Nevápnitá mechová slatiniště jsou rašeliniště sycená převážně minerálně bohatší podzemní vodou, u vápnitých slatinišť s vysokým obsahem vápníku a dalších iontů. Zahrnují údolní i svahová prameniště rašeliniště zpravidla s nižší mocností organogenních usazenin. Nevápnitá mechová slatiniště se vyskytují po celém území ČR vyjma nejteplejších oblastí, vápnitá slatiniště pak zejména ve Slavkovském lese, ve Džbáně, v Dokeské pánvi, v Polabí, ve středním Pojizeří, v Podorličí, v jihozápadních Čechách, na Českomoravské vrchovině, na Svitavsku, v moravských Karpatech a na Hodonínsku. Biotopy jsou nejvíce ohroženy odvodněním a jinými zásahy do vodního režimu, eutrofizací, mechanickým narušením těžkou technikou nebo zvěří, absencí vhodného managementu a zalesňováním.

MANAGEMENT VHODNÝ 1

TYP MANAGEMENTU - Sečení s odklizením zelené píce, sečení se sušením píce a odvozem sena

VHODNÝ INTERVAL - 1x 1 – 2 roky, příp. 2x ročně, v některých případech bez zásahu

MIN. INTERVAL - 1x za 3 – 5 roků, nebo bez zásahu

PRACOVNÍ NÁSTROJ / HOSP. ZVÍŘE - Ruční nástroje - kosa, křovinořez

Kalendář pro management: červenec – srpen, případně červen, září

MANAGEMENT MOŽNÝ 1

TYP MANAGEMENTU - Sečení s odklizením zelené píce, sečení se sušením píce a odvozem sena

VHODNÝ INTERVAL - 1x 1 – 2 roky, 2x ročně

MIN. INTERVAL - 1x za 3 roky

PRACOVNÍ NÁSTROJ / HOSP. ZVÍŘE - Samohybná lehká technika – např. lišková sekačka

Kalendář pro management: červenec – srpen, případně září

2.3 Řešení konfliktů při zajišťování požadavků různých předmětů ochrany EVL

Konflikt není předpokládán

2.4 Konflikt s jinými ochrannými režimy dle ZOPK

Konflikt není předpokládán

2.5 Využívání EVL a zhodnocení jeho důsledků pro předměty ochrany

Stručná charakteristika a vliv činnosti

- Extenzivní obhospodařování

Lokalita a její okolí jsou dlouhodobě extenzivně obhospodařované. Stav chráněných biotopů a samu jejich přítomnost lze považovat za zemědělský relikt. Pomístní název Občiny naznačuje, že zdejší louky sloužily jako obecní pastviny, na pastvu ukazuje i přítomnost zachovalých smilkových trávníků. V druhé polovině 20. století uniklo celé území intenzifikaci zemědělství a s ní spojenému scelování pozemků. Příčinou byla pravděpodobně jak nízká bonita půdy, tak špatně přístupný terén a odlehlost území (je to "kraj kde končí chleba a začíná kamení", jak praví místní definice). Na konci 20. století se zde projevil ústup od hospodaření, díky čemuž lokalita zarostla do značné míry náletem a došlo i k degradaci předmětů ochrany. Od počátku 21. století byla lokalita občas pasena či kosen a došlo i k opětovnému prořezání náletů. Přes jistou míru eutrofizace se pastva dobytka ukázala být spíše příznivou, neboť nejen že přispěla k udržení trávníků (jako alternativa kosení), ale navíc disturbance při ní způsobené umožnily šíření některých konkurenčně slabých druhů (dobře na ni reaguje prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*)). Intenzivní pastva (a disturbance) by však pravděpodobně vedly spíše ke zhoršení stavu biotopů.

2.6 Související platné dokumenty ve vztahu k předmětům ochrany dle speciálních zákonů

NEJSOU

3. Péče o EVL

3.1 Popis optimálního způsobu péče o předměty ochrany

Lokalita je závislá na zemědělském obhospodařování. Smilkové trávníky i mokřadní společenstva je třeba pravidelně extenzivně kosit či přepásat. Optimální by byla kombinace pastvy a kosení, při níž by lokalita byla přepasena jednou za 2 až 3 roky a ve zbývajících letech by byla kosena. Ke kosení je třeba používat ruční nástroje, pro použití mechanizace není tato lokalita vhodná (tvar mikroreliefu, četné kameny, zamokření). V optimálním případě by se mohlo pást smíšenými stády ovcí a koz, pastva hovězího dobytka se však ukázala neméně vhodnou. Vždy je však třeba pastvu udržet na extenzivní úrovni, aby se předešlo eutrofizaci, nadměrné disturbance a přílišné zátěži. Pastvu je vhodné doprovodit kosením nedopasků.

Spolu s dalším hospodařením je také třeba bránit šíření dřevin občasným vyřezáním některých náletových stromů a keřů. Budou-li k pastvě používány kozy, mohou též významně přispět k redukci náletu. Pastvu koz je vhodné používat v následující sezóně po vyřezání dřevin, pokud byly dřeviny vyřezány na podzim či v zimě, a nebo je možné vyřezat dřeviny na jaře a vymladky přepást ještě tutéž sezónu. Křoviny při hranicích je vhodné ponechat hustší, je však vhodné je redukovat alespoň částečně a vždy je třeba bránit jejich rozrůstání do trávníků.

Pokud by nebyla k dispozici pastva, je možné jednou za několik let provést pomístní narušení půdního povrchu, zvláště na nejzamokřenějších místech.

Nejen zde se vyskytujícím obojživelníkům by prospěla občasná obnova některých místních tůňek, je to však management nad rámec péče o předměty ochrany. Obojživelníkům je také třeba přizpůsobit kosení a neprovádět jej za deštivých dnů nebo před oschnutím ranní rosy.

3.2 Navrhovaná opatření

Opakovaná opatření

Číslo zákresu managementového opatření	<i>bez zákresu (vymezeno plochou EVL)</i>
Název managementového opatření	<i>Ruční kosení podmáčených lokalit, svažitých lokalit a lokalit se zhoršenou dostupností</i>
Kategorie opatření	<i>Kosení</i>
Cílový předmět ochrany	<i>6230, 7140</i>
Popis opatření	<i>kosení celé plochy EVL; ruční nástroje, případně lehká mechanizace (lišťová sekačka); zohlednit možný výskyt obojživelníků - nekosit za vlhka</i>
Vhodný interval	<i>1 x za 1 rok / let</i>
Kalendář pro management	<i>1.7.-30.9.</i>
Poznámka	<i>optimálně kombinovat s pastvou</i>

Číslo zákresu managementového opatření	<i>bez zákresu (vymezeno plochou EVL)</i>
Název managementového opatření	<i>Extenzivní pastva ovcemi či kozami</i>
Kategorie opatření	<i>Pastva</i>
Cílový předmět ochrany	<i>6230, 7140</i>
Popis opatření	<i>extenzivní krátkodobé a jednorázové přepasení lokality; vhodná je kombinace ovcí a koz, pasení skotu je přípustné</i>
Vhodný interval	<i>1 x za 1 rok / let</i>
Kalendář pro management	<i>15.7.-30.9.</i>
Poznámka	<i>alternativa ke kosení, obě opatření je vhodné kombinovat</i>

Číslo zákresu managementového opatření	<i>bez zákresu (vymezeno plochou EVL)</i>
Název managementového opatření	<i>Výřez skupin či jednotlivých náletových dřevin</i>
Kategorie opatření	<i>Výřez náletu</i>
Cílový předmět ochrany	<i>6230, 7140</i>
Popis opatření	<i>výřez keřů; možno ponechávat vybrané solitéry</i>
Vhodný interval	<i>1 x za 5 rok / let</i>
Kalendář pro management	<i>1.11.-31.3.</i>
Poznámka	<i>možno provádět ve stejnou dobu jako kosení</i>

4. Závěrečné údaje

4.1 Použité podklady

Karlík P. (2004) Závěrečná zpráva mapování biotopů Natura 2000, kód díla A0467; ms. 25 pp.

4.2 SDO zpracoval

Organizace: AOPK ČR, Krajské středisko Praha a střední Čechy

Zpracovatel: Mgr. Josef Spilka

E-mail: praha@nature.cz

Datum zpracování:

5. Seznam zkratk

<i>AOPK ČR</i>	<i>Agentura ochrany přírody a krajiny ČR</i>
<i>ES</i>	<i>Evropský seznam</i>
<i>EVL</i>	<i>Evropsky významná lokalita</i>
<i>OP ZCHÚ</i>	<i>ochranné pásmo zvláště chráněného území</i>
<i>PP</i>	<i>přírodní památka</i>
<i>SDO</i>	<i>Souhrn doporučených opatření</i>
<i>ÚSOP</i>	<i>Ústřední seznam ochrany přírody</i>
<i>ZCHÚ</i>	<i>zvláště chráněné území</i>
<i>ZOPK</i>	<i>zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů</i>

6. Přílohy

6.1 Orientační mapa evropsky významné lokality

CZ0210732_Kaliste_orientacni_mapa.pdf

6.2 Mapa způsobu zajištění ochrany EVL

NENÍ

6.3 Mapa zákresů managementových opatření na vymezených plochách

NENÍ

6.4 Rámcová směrnice pro lesní stanoviště

NENÍ